

Sygn. akt **XX GC 945/12**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Falkowska

Protokolant: sekr. sąd. Hanna Nowicka

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **w N. (C.)**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o uchylenie wyroku sądu polubownego

orzeka:

1. uchyla w całości wyrok sądu polubownego – Cywilnego Sądu Arbitrażowego E. Sp z o.o. Oddział w G. wydanego w dniu 17 sierpnia 2012 roku w sprawie o sygnaturze akt (...);
2. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz (...) w N. (C.) kwotę 105 457 (sto pięć tysięcy czterysta pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Iwona Falkowska

XX GC 945/12

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 24 października 2012 roku skarżąca - (...) z siedzibą w N. (...) - wniosła przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. (dalej (...)) skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego – Cywilnego Sądu Arbitrażowego (...) sp. z o.o. Oddział w G. (dalej: (...)) z dnia 17 sierpnia 2012 roku, w którym w.w. sąd polubowny uznał właściwość Cywilnego Sądu Arbitrażowego (...) sp. z o.o. Oddział w G. do rozpoznania sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W. przeciwko (...) z siedzibą w N. (...) o ustalenie i zapłatę oraz zasądził od spółki (...) na rzecz (...) S.A. kwotę 6.500.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 września 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 18.177 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania arbitrażowego (sygnatura akt (...)). Skarżąca wniosła również o zasądzenie od przeciwniczki na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(...) zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 1161 § 1 k.p.c., art. 1162 § 1 k.p.c., art. 1163 § 1 k.p.c., art. 1180 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 1206 § 1 pkt 1 k.p.c., poprzez rozstrzygnięcie sprawy przez sąd polubowny - Cywilny Sąd Arbitrażowy (...) sp. z o.o. Oddział w G. w sytuacji gdy brak było zapisu na ten sąd;
2. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. - tj. sprzeczność z zasadą prawa do rozpoznania sprawy przez niezależny i niezawisły sąd oraz sprzeczność z

zasadą prawa do sądu poprzez wydanie rozstrzygnięcia przez spółkę (...), która sporządziła na rzecz przeciwniczki skargi 4 opinie prawne co do stanu faktycznego, który leży u podstaw powództwa rozstrzygniętego zaskarżonym wyrokiem, a następnie zorganizowała i obsługiwała przeprowadzenie sporu dotyczącego tego powództwa;

3. sprzeczność z zasadą autonomii woli stron, zasadą pacta sunt servanda i równości podmiotów, poprzez całkowite ignorowanie woli stron wyrażonej w umowie inwestycyjnej z dnia 24 lipca 2010 roku, gdzie w postanowieniu umownym strony poddały spory z nich wynikające pod rozstrzygnięcie Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W., a roszczenie dochodzone w przedmiotowej sprawie miało być i było spełnione w formie potrącenia umownego, strony nigdy nie przewidywały zapłaty gotówkowej;

4. naruszenie art. 1206 § 1 pkt 2 i pkt 4 k.p.c. w zakresie w jakim przepisy te nakładają na skład sądu polubownego obowiązki, poprzez pozbawienie skarżącej możliwości obrony swoich praw i niezachowanie podstawowych zasad postępowania poprzez:

- utrudnianie pełnomocnikom skarżącej udziału w postępowaniu przed sądem;

- wydanie postanowień o zabezpieczeniu na gigantyczne kwoty i niedoręczenie ich pełnomocnikowi skarżącej, a nadto taką ich konstrukcją, by nie było wiadomo, o jakie roszczenie i o jakiej wartości chodzi, by uniemożliwić przeciwnicze skargi złożenie wniosku do sądu niewłaściwego miejscowo i rzeczowo, jako „sprawy typowej” (Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy odmówił nadania klauzuli uznając, iż właściwość (...) do rozpoznania sporu nie została w ogóle wykazana), do dzisiaj postanowienia o zabezpieczeniu nie zostały doręczone skarżącej, mimo że regulamin, na jaki powołuje się (...), nakłada taki obowiązek;

- prowadzenie postępowań pomimo pozostawania w toku wniosków o wyłączenie arbitrów,

- nedoręczanie pełnomocnikom skarżącej protokołów rozpraw i nagrań, przebiegu rozpraw rejestrowanych przez P. N. (1) (zarówno nagrania obrazu i dźwięku);

- stawianie pełnomocnikom spółki (...) coraz to nowych wymagań proceduralnych;

- przyznanie kluczowego znaczenia irrelevantnym na potrzeby rozstrzygnięcia kwestiom formalnym – w szczególności uznanie, iż na potrzeby wykazania umocowania nie został ustalony sposób reprezentacji spółki (...), w sytuacji gdy pełnomocnictwa procesowe udzieliłi wszyscy członkowie Rady D. spółki (...);

- uznanie czynności procesowych pełnomocników (...) za niebyłe", a w rezultacie uznanie, iż w ten sposób nastąpiło nabycie własności i dorozumiane przyznanie wszystkich twierdzeń C. (...) C. E.;

5. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. – tj. sprzeczność z zasadą wszechstronnego rozpoznania sprawy i równego traktowania stron, poprzez wybiórczą ocenę materiału dowodowego, w szczególności pominięcie jednoznacznej woli stron, co do formy rozliczenia należności i całkowite pominięcie rozliczenia dochodzonej należności poprzez zawarcie umowy potrącenia należności w dniu 1 września 2010 roku w wykonaniu umowy inwestycyjnej i dalszych umów wykonawczych, na których swoje roszczenie opierała przeciwniczka skargi;

6. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. poprzez naruszenie zasady ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji RP) poprzez bezprawne udzielenie ochrony jednej stronie umowy kosztem drugiej, poprzez bezprawne zasądzenie od niej na rzecz kontrahenta wysokiego świadczenia, mimo braku podstaw do tego;

7. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. – tj. z zasadą praworządności poprzez podejmowanie działań bez jakiegokolwiek podstawy prawnej i wbrew wykonalnym postanowieniom sądu powszechnego, wydanym w trybie art. 755 § 1 k.p.c., tj. wydanie wyroku z dnia 17 sierpnia 2012 r. w czasie, gdy pkt i) uchwały nr (...) nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy C. (...) C. E.

z dnia 13 maja 2012 r. nie podlegały wykonaniu na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy z dnia 22 czerwca 2012 r., sygn. akt: XVIGC 356/11;

8. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c., poprzez rażące naruszenie przepisów dot. wymogów formalnych wyroku sądu polubownego tj. art. 1197 § 3 k.p.c., gdyż zaskarżony wyrok nie zawiera oznaczenia zapisu na sąd polubowny;

9. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c., poprzez naruszenie zasady praworządności i ochrony praw majątkowych (art. 64 ust 2 Konstytucji RP) związane z szeregiem oczywistych naruszeń przepisów prawa materialnego, w szczególności:

a) art. 65 § 1 i 2 k.c. - poprzez zignorowanie oświadczeń woli – językowo jasnych i zgodnych z wprost wyrażoną w umowach wolą stron, co do formy rozliczenia i następczego rozliczenia w ramach symetrycznej konstrukcji potrącenia umownego;

b) art. 3531 k.c. w zw. z art. 498 § 1 k.c. i następne, poprzez przyjęcie, iż profesjonalni uczestnicy obrotu nie mogą wyemitować obligacji ze świadczeniem w postaci wymienności na akcje spółki innej niż emitent, a następnie rozliczyć wzajemne wierzytelności w formie potrącenia umownego;

c) art. 4 ust. 2, art. 5 ustawy o obligacjach, art. 5 ustawy o obligacjach poprzez przyjęcie, iż obligacje nie mogą inkorporować świadczenia niepieniężnego innego niż przewidziane wprost w ustawie o obligacjach oraz pominięcie, iż dematerializacja obligacji może nastąpić poprzez zapis w ewidencji obligacji, ewidencję może prowadzić firma inwestycyjna;

d) art. 1 Konwencji znoszącej wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych z 5 października 1961 roku poprzez przyjęcie, iż każdy dokument sporządzony przed podmiot zagraniczny dla swej skuteczności prawnej wymaga poświadczenia w formie apostile, w sytuacji gdy konwencja ta dotyczy jedynie dokumentów urzędowych i tylko w realizacji z organami państwowymi.

W uzasadnieniu skargi (...) wskazała, że strony sporu zawarły w lipcu 2010 r. umowę inwestycyjną, której celem było przejęcie przez nowych inwestorów kontroli nad spółkami (...) S.A. (obecnie (...) S.A.) od Grupy K. i dokapitalizowanie spółki. W art. 20.4 tej umowy strony zawarły zapis na sąd polubowny - Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. - jako właściwy do rozstrzygania sporów powstałych na jej tle. Gdy inwestorzy zakwestionowali swoje obowiązki zawarte w umowie inwestycyjnej rozpoczęło się szereg sporów sądowych. W tym czasie inwestorzy wprowadzili do statutu (...) S.A. zapis, iż wszelkie spory na tle statutu będzie rozstrzygał sąd polubowny - Cywilny Sąd Arbitrażowy (...) sp. z o.o. Równoległe spółka (...) świadczyła na rzecz (...) S.A. doradztwo prawne. Spółki grupy K. głosowały przeciwko uchwale o zmianie statutu i zaskarżyły tę uchwałę do Sądu Okręgowego w Warszawie. Od września 2011 r. (...) S.A. kierują wszystkie sporne pomiędzy stronami sprawy przed (...), uznając, że klauzula statutowa zastąpiła klauzulę umowną zawartą w art. 20.4 umowy inwestycyjnej, z czym skarżąca się nie zgadza.

(skarga k. 3 – 25 v.)

W odpowiedzi na skargę (...) S.A. wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od skarżącej zwrotu kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu swojego stanowiska przeciwniczka skargi podkreśliła, iż większość zarzutów sformułowanych przez skarżącą nie może stanowić przedmiotu rozważań sądu, gdyż dotyczą kwestii merytorycznej zasadności roszczenia (...) S.A. Sąd I instancji obowiązany jest natomiast zbadać zasadność skargi tylko w kontekście podstaw wskazanych w art. 1206 k.p.c. (kontrola formalna wyroku sądu polubownego).

W dalszej kolejności przeciwniczka skargi podniosła, iż właściwość (...) wynika z treści § 31 statutu (...) S.A. Zdaniem przeciwniczki skargi, w przedmiotowej sytuacji uprawnione jest rozszerzenie zastosowania ww. klauzuli arbitrażowej

na wszelkie stosunki prawne związane z funkcjonowaniem spółki (...) S.A. i sporami prawnymi pomiędzy nią, a jej akcjonariuszami.

Przeciwniczka skarżącej wskazała nadto, że umowa inwestycyjna, gdzie zawarty został w art. 20.4 zapis na sąd polubowny - Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. - jest nieważna lub co najmniej bezskuteczna, z uwagi na nieprawidłowy dokument pełnomocnictwa dla K. N. reprezentującego przy jej podpisywaniu (...) (odpowiedź na skargę k. 1409).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 lipca 2010 roku doszło do podpisania wielostronnej umowy inwestycyjnej, której stronami byli: skarżąca - (...), przeciwniczka skargi: (...) S.A. (wówczas (...) S.A.) oraz (...) Company sp. z o.o. w K. (obecnie (...) Company (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A.), (...) S.A. oraz H. P..

W art. 7.1 umowy inwestycyjnej strony postanowiły, że K. oraz C. dokonają spłaty zobowiązań wobec (...) S.A. (obecnie C. (...) C. E.), poprzez potrącenie ceny emisyjnej z obligacji serii (...) i B z wierzytelnościami opisanymi w art. 7.1 ust. 1 – 6 umowy inwestycyjnej (k.62 – 63).

W art. 8 umowy natomiast ustalono, że wartość emisji obligacji wymiennych będzie równa łącznej wartości wierzytelności K. określonych w art. 7 należnych od K. i od C., równej (...) zł. Obligacje miały być wymienne na akcje K. posiadane przez K. lub C.. Wartość nominalna jednej akcji określono na 2,86 zł (k.63).

W art. 20.4 tej umowy strony postanowiły natomiast, że wszelkie spory, które wynikną na tle jej realizacji, poddają pod rozstrzygnięcie sądu polubownego - Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W..

(okoliczności niesporne, umowa inwestycyjna z dnia 24 lipca 2010 r., k. 53 – 82)

W wykonaniu tej umowy doszło do zawarcia szeregu umów wykonawczych, które doprowadziły m.in. do powstania wzajemnych wierzytelności, które to wierzytelności podmioty zamierzały rozliczyć poprzez emisję przez skarżącą obligacji wymiennych na akcje K. i potrącenia.

W dniu 1 września 2010 roku skarżąca i przeciwniczka skargi (...) S.A. (jako (...) S.A.) zawarły umowę potrącenia należności, w której złożyły sobie wzajemne oświadczenia o potrąceniach. W § 2 i 3 umowy wskazano, że strony posiadają wzajemne wierzytelności w kwocie po 6.500.000 zł, zaś na mocy § 4 strony postanowiły, że wskazane w umowie wierzytelności uległy umorzeniu.

(niekwestionowane twierdzenia skarżącej, k 10, umowa potrącenia z 1 września 2010 r., k. 227 – 228).

Pismem z dnia 17 czerwca 2011 r. akcjonariusz spółki (...) S.A. - (...) (...) – złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w umowie inwestycyjnej zawartej w dniu 24 lipca 2010 r. w części dotyczącej złożenia nieodwołalnej oferty zawarcia umowy sprzedaży akcji opcji put (oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, k. 1052).

W dniu 13 maja 2011 roku, nadzwyczajne walne zgromadzenie akcjonariuszy spółki (...) S.A., pomimo sprzeciwu skarżącej i innych podmiotów mniejszościowych, podjęło uchwałę nr (...) zmieniającą statut przeciwniczki skargi poprzez wprowadzenie do jego treści zapisu na sąd polubowny – Oddział (...) sp. z o.o. Zgodnie z wprowadzoną zmianą - wszelkie spory wynikające ze statutu spółki lub powstające w związku z jego stosowaniem miały być rozstrzygane przez Cywilny Sąd Arbitrażowy E. stosownie do regulaminu tego sądu obowiązującego w dacie wniesienia pozwu (k.92).

Akcjonariusze głosujący przeciwko podjęciu uchwały wniesli do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew o stwierdzenie nieważności w/w uchwały. Wyrokiem z dnia 12 lipca 2013 roku wydanym w sprawie XVI GC 356/11 Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził nieważność uchwały nr (...). Wyrok ten jest prawomocny.

(okoliczności niesporne, protokół nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy (...) S.A., k.1058 - 1082, pozew o stwierdzenie nieważności uchwały, k. 441, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, k. 1579 – 1614, notatka służbowa, k. 1772).

W związku z powstałym między stronami sporem na tle realizacji umowy inwestycyjnej, przeciwniczka skargi wytoczyła w dniu 20 września 2011 r. przeciwko skarżącej - (...) Ltd., powództwo przed Cywilnym Sądem Arbitrażowym - (...) sp. z o.o. w G. o ustalenie, że postanowienia art. 7 i 8 umowy inwestycyjnej zawartej w dniu 24 lipca 2010 r. w P., w części dotyczącej zapłaty za zobowiązania wymienione w art. 7.1 pkt 1– 6 wyemitowanymi przez K. obligacjami wymiennymi na akcje (...) S.A. oraz w tym zakresie postanowienia art. 20.3 i 20.4 umowy inwestycyjnej nie wiążą stron oraz o zapłatę kwoty 5.000.0000 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania. W toku sprawy żądanie było modyfikowane (okoliczności niesporne, pozew w sprawie (...) k.136 – 161).

(...) przyjął przedmiotową sprawę do rozpoznania. Uchwałą z dnia 28 listopada 2011 r. Komitet Nominacyjny Prezydium Kolegium Arbitrów (...) powołał do rozpoznania sprawy 3 arbitrów wpisanych na listę (...): J. C., K. J., R. W. (okoliczność niesporna, zarządzenie w sprawie (...), k.468, wyciąg z listy arbitrów, k. 469).

Skarżąca od początku postępowania zainicjowanego przed (...) kwestionowała podstawę zapisu na ten sąd polubowny, domagając się, aby sąd uznał się za niewłaściwy i odrzucił pozew. (odpowiedź na pozew w sprawie (...), k.1160, zażalenie skarżącej, k.176 – 190, wnioski o wyłączenie wszystkich arbitrów w sprawie (...), k.1137, pismo w sprawie (...), k.1179 - 1214).

Nie przychylając się do powyższych wniosków, (...) przeprowadził postępowanie dowodowe, rozpoznał sprawę i w dniu 17 sierpnia 2012 roku wydał wyrok (sygn. (...)), objęty skargą w niniejszej sprawie, w którym orzekł o uznaniu się za właściwy do rozpoznania sprawy z powództwa (...) przeciwko C. o ustalenie oraz zapłatę, jak również zasądził od skarżącej na rzecz przeciwniczki skargi kwotę 6.500.000 zł wraz z odsetkami od dnia 1 września 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 18 177 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania arbitrażowego. (okoliczności bezsporne).

Cywilny Sąd Arbitrażowy (...) spółka z o.o. jest stałym sądem polubownym, powołanym uchwałą zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. z dnia 6 stycznia 2010 roku, jako Oddział (...) sp. z o.o. Organami tego sądu są: Kolegium Arbitrów, Prezydium Kolegium Arbitrów oraz Sekretarz Generalny. Sekretarz Generalny jako organ zarządzający, kieruje bieżącą działalnością (...), reprezentuje go w stosunkach zewnętrznych, jak również zawiera umowy cywilnoprawne i prowadzi sprawy finansowe sądu. Ma on prawo odwoływania arbitrów z listy tego sądu, decyduje o wpisie lub wykreśleniu z listy. Zespół orzekający jest powoływany przez Prezydium Kolegium Arbitrów Cywilnego Sądu Arbitrażowego. (okoliczności niesporne, regulamin, k. 755).

Spółka (...) sp. z o.o. sporządzała - na zlecenie przeciwniczki skargi - opinie prawne - również w przedmiocie sporu na tle rozliczeń pomiędzy stronami z umowy inwestycyjnej. Autorem opinii prawnych z dnia 20 lipca 2011 r. oraz z dnia 19 sierpnia 2011 r., dotyczących interpretacji zapisów znajdujących się w umowie inwestycyjnej z dnia 24 lipca 2010 r., był P. N. (1), pełniący funkcję Prezesa Zarządu spółki oraz (...) Cywilnego Sądu Arbitrażowego. Z racji pełnionej funkcji P. N. (1) podejmował również czynności w sprawie (...), w której zapadł zaskarżony wyrok. (informacja w sprawie (...) podpisana przez P. N. (2), k.958, regulamin (...), k. 755, opinie prawne, k. 250-324)

Powyższy stan faktyczny nie był sporny między stronami. Sąd ustalił go na podstawie niekwestionowanych twierdzeń stron oraz złożonych przez strony dokumentów, których wiarygodność nie została podważona. Materiał ten należało uznać za wystarczający dla rozstrzygnięcia sprawy.

Pozostałych wniosków dowodowych Sąd – mając na względzie zakres swojej kognicji - nie uwzględnił, oceniając je jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy (k.2031).

W ramach postępowania wywołanego skargą o uchylenie wyroku sądu polubownego, sąd powszechny nie bada sprawy merytorycznie, a jedynie ma obowiązek ocenić, czy nie doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego.

Wnioski dowodowe dotyczące merytorycznej oceny sporu winny być składane i podlegają rozpoznaniu przez sąd polubowny.

Dlatego też brak było podstaw do uwzględnienia wniosków przeciwniczki skargi o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków Z. K., T. S., J. J., W. Ż. oraz J. R. zgłoszonych na okoliczność ustalenia zgodnego zamiaru akcjonariuszy spółki (...) S.A. co do rozumienia treści § 31 statutu spółki, co do zakresu stosunków i spraw, które miały zostać poddane pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (k.1407 – 1408). Nieprzydatność tychże wniosków związana jest także z faktem, iż za pomocą części tylko uczestników walnego zgromadzenia akcjonariuszy, nie da się udowodnić zgodnego zamiaru i woli stron co do zakresu obowiązywania uchwały o zapisie na sąd polubowny, w szczególności w sytuacji, gdy część akcjonariuszy (w tym skarżąca) zdecydowanie sprzeciwiali się tej uchwale, a przede wszystkim z faktem uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, który stwierdził nieważność uchwały nr (...).

Z podobnych względów brak było podstaw do uwzględnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron. Zgodnie z art. 299 k.p.c. przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron dopuszczalne jest wyjątkowo, gdy w świetle oceny sądu, opartej na całokształcie okoliczności sprawy, brak jest w ogóle innych środków dowodowych albo gdy istniejące okazały się niewystarczające do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. W przedmiotowej sprawie taka sytuacja nie zachodzi, albowiem kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktyczne zostały wykazane dowodami w postaci dokumentów.

Dlatego też postanowieniem z 24 lutego 2016 roku Sąd dopuścił dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i oddalił pozostałe wnioski dowodowe (k.2031).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1205 § 1 k.p.c. wyrok sądu polubownego wydany w Rzeczypospolitej Polskiej może zostać uchylony przez sąd wyłącznie w postępowaniu wszczętym na skutek skargi o jego uchylenie. Strona może domagać się uchylenia wyroku sądu polubownego na podstawie przesłanek wskazanych w art. 1206 § 1 i 2 k.p.c.

Kognicja sądu powszechnego, rozpoznającego skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego, nie obejmuje co do zasady kontroli zgodności wyroku sądu polubownego z prawem materialnym, ani badania, czy ma on oparcie w faktach wskazanych w jego uzasadnieniu. Podstawą takiej kontroli mogą być tylko uchybienia kwalifikowane, o szczególnej doniosłości i wadze. W żadnym razie kontrola ta nie może przerodzić się w rodzaj merytorycznej kontroli instancyjnej. Sąd, do którego wniesiono skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego, nie działa bowiem jako sąd II instancji, uprawniony do merytorycznego badania sprawy z zastosowaniem przepisów prawa materialnego, lecz dokonuje oceny zaskarżonego wyroku jedynie w perspektywie naruszeń wskazanych w art. 1206 kodeksu postępowania cywilnego (por. wyr. SN z dnia 11 maja 2007r., I CSK 82/07, LEX nr 320021, Biul. SN 2007/11/12). Stanowisko takie prezentuje konsekwentnie Sąd Najwyższy, wyrażając je m.in. w następujących wyrokach: z dnia 16 maja 1997 r., I CKN 205/97, niepubl., z dnia 28 listopada 2000 r., IV CKN 171/00, niepubl., z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1211/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 125, z dnia 16 czerwca 2004 r., III CK 97/04, niepubl., z dnia 21 grudnia 2004 r., I CK 405/04, M. Prawn. 2005, nr 2, s. 66, z dnia 8 grudnia 2006 r., V CSK 321/06, niepubl., z dnia 13 grudnia 2006 r. II CSK 289/06, niepubl., z dnia 3 września 2009 r., I CSK 53/09, niepubl., czy z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 82/07).

W przedmiotowej sprawie skarżąca oparła żądanie na szeregu przesłankach, z których jako pierwszą i najistotniejszą wskazała brak zapisu co do rozstrzygniętego sporu na stały sąd polubowny - Cywilny Sąd Arbitrażowy E..

Poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego wymaga pisemnej umowy stron, a zapis może wskazywać stały sąd polubowny jako właściwy do rozstrzygnięcia sporu (art. 1161 § 1 i 3 k.p.c.). Zapis na sąd polubowny może znaleźć się w treści umowy (statutu) spółki handlowej, ale wiąże on spółkę i jej współników jedynie w zakresie spraw dotyczących sporów ze stosunku spółki (art. 1163 § 1 k.p.c.).

Przeciwniczka skargi powołała się na zapis na sąd polubowny, dokonany na mocy uchwały nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki (...) S.A. z dnia 13 maja 2014 roku o zmianie statutu poprzez wprowadzenie do niego w § 31 zapisu, że wszelkie spory wynikające ze statutu spółki lub powstające w związku z jego stosowaniem będą rozstrzygane przez Cywilny Sąd Arbitrażowy (...) sp. z o.o. w G..

Na tę podstawę właściwości sądu polubownego wskazywała przeciwniczka skargi (...) S.A., kierując pozew do rozpoznania do Cywilnego Sądu Arbitrażowego E.. (...) S.A. wskazała jednocześnie, że uważa zapis na sąd polubowny zawarty we wcześniejszej umowie inwestycyjnej za nieważny i nie wiążący stron.

Sąd nie podziela argumentów przeciwniczki skargi w kwestii istnienia ważnego i skutecznego zapisu na sąd polubowny - Cywilny Sąd Arbitrażowy E..

W pierwszej kolejności należy podnieść, że skarżąca, jako jeden z akcjonariuszy przeciwniczki skargi, głosowała przeciwko tej uchwale, wniosła sprzeciw, a następnie zaskarżyła ją do Sądu na skutek czego - wyrokiem z dnia 12 lipca 2013 roku, wydanym w sprawie XVI GC 356/11, Sąd Okręgowy w Warszawie **stwierdził nieważność uchwały nr (...), wprowadzającej zapis na sąd polubowny – Cywilny Sąd Arbitrażowy** (...) sp. z o.o. w G.. Wyrok ten jest prawomocny.

Wobec powyższego należy stwierdzić, iż wykazana została przesłanka z art. 1206 § 1 pkt 1 k.p.c., w myśl którego podstawą uchylecia wyroku sądu polubownego, jest sytuacja, w której sąd polubowny wydał wyrok mimo tego, że **nie istniał** zapis na sąd polubowny, zapis na sąd polubowny był **nieważny, bezskuteczny** albo **utracił moc**.

Stwierdzenie nieważności uchwały wprowadzającej zapis na Cywilny Sąd Arbitrażowy (...) sp. z o.o. w G., który wydał zaskarżony wyrok, czyni żądanie zawarte w skardze oczywiście zasadnym.

Na marginesie jedynie można dodać, że nawet gdyby nie została stwierdzona nieważność uchwały, to przeciwko uznaniu E. za właściwy do rozpoznawania sprawy przemawia rodzaj sporu pomiędzy stronami. Zapis, wprowadzony na mocy zaskarżonej uchwały do statutu przeciwniczki skargi, odnosił się jedynie do sporów wynikających z samego statutu lub powstających w związku z jego stosowaniem. Natomiast spór między stronami, który został rozstrzygnięty zaskarżonym wyrokiem z 17 sierpnia 2012 roku, dotyczy interpretacji i realizacji umowy inwestycyjnej z 24 lipca 2010 roku oraz rozliczeń na tle umów wykonawczych, czego w żaden sposób nie można zakwalifikować jako sprawy ze statutu spółki, a tym bardziej jako sprawy ze stosunku spółki. Statut reguluje zasady funkcjonowania spółki, przedmiot jej działalności, reguluje sprawy organizacji i kompetencji poszczególnych organów, kwestie dotyczące umarzania akcji, kapitału zakładowego i możliwości wprowadzania zmian do jego treści. Aby spór miał charakter sporu ze statutu spółki, musiałby dotyczyć tych właśnie zagadnień (np. rozliczeń spółki z akcjonariuszem z tytułu umorzenia akcji, kompetencji akcjonariusza, wypłaty dywidendy). Natomiast spór, który rozstrzygnął Cywilny Sąd Arbitrażowy E. powstał w związku z realizacją umowy inwestycyjnej, która miała charakter umowy ramowej, regulującej zasady przeprowadzenia inwestycji przez strony, zawarcie nowych umów, wzajemne rozliczenia i sposób ich przeprowadzenia. Zdaniem sądu, zarówno umowa inwestycyjna z dnia 24 lipca 2010 roku, jak i szczegółowe umowy stanowiące przedmiot i podstawę sporu, stanowią umowy cywilnoprawne zawarte pomiędzy podmiotami gospodarczymi w zakresie ich działalności i nie dotyczą ich relacji właścicielskich na tle realizacji praw statutowych, wynikających z bycia przez skarżącą akcjonariuszem przeciwniczki. Zawierając z przeciwniczką umowę pożyczki, umowę nabycia sieci sklepów (umowa sprzedaży), umowę nabycia znaków towarowych, czy też umowy cesji wierzytelności, skarżąca nie wykonywała swoich praw statutowych jako akcjonariusz, ale razem z przeciwniczką występowały jako dwa równoległe podmioty obrotu prawnego.

Zatem nawet gdyby Sąd Okręgowy w Warszawie nie stwierdził prawomocnym wyrokiem z dnia 12 lipca 2013 roku nieważności uchwały, zawierającej zapis na sąd polubowny, zapis ten i tak należałoby uznać za bezskuteczny. W doktrynie prezentowany jest pogląd, iż bezskuteczność zapisu zachodzi w przypadku, gdy nie zachowano formy pisemnej wskazanej w art. 1162, a także gdy zapis dotyczy sporu, który nie może być poddany rozstrzygnięciu sądu polubownego (A. Jakubecki, Komentarz do art. 1206 k.p.c, w: Dolecki Henryk (red.), Wiśniewski Tadeusz (red.),

Hrycaj Anna, Jakubecki Andrzej, Rylski Piotr: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V, wyd. Lex). Co do obydwu kwestii w nauce prezentowane jest również stanowisko, że są to przyczyny nieważności zapisu (szerzej na temat bezskuteczności zapisu na sąd polubowny zob. D.P. Kała, Podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, ADR 2012, nr 4, s. 60 i n. oraz cytowana tam literatura).

Jak wskazuje Sąd Najwyższy, przyjęte w art. 1163 k.p.c. rozwiązanie, z punktu widzenia formy zapisu na sąd polubowny, jest szczególną postacią tzw. klauzuli arbitrażowej przez odesłanie. Chodzi o to, że klauzula arbitrażowa zawarta jest tylko w umowie (statucie) spółki handlowej, statucie spółdzielni lub stowarzyszenia, a czynność lub akt przystąpienia do spółki, spółdzielni lub stowarzyszenia obejmuje jedynie poddanie się umowie (statutowi), w tym zawartej w nich klauzuli arbitrażowej. Zakres związania takim zapisem na sąd polubowny jest ograniczony podmiotowo - wiąże spółkę i jej wspólników, spółdzielnię lub stowarzyszenie i ich członków. Ponadto omawiany przepis stanowi wyraźnie, że związanie zawartym w umowie (statucie) spółki, statucie spółdzielni lub stowarzyszenia zapisem na sąd polubowny dotyczy sporów ze stosunku spółki i sporów ze stosunku członkostwa w spółdzielni lub stowarzyszeniu. Jeżeli zatem spór nie należy przedmiotowo do sporu ze stosunku spółki, to strona nie może skutecznie powołać się na zapis na sąd polubowny w formie przewidzianej w art. 1163 k.p.c. w szczególnej postaci tzw. klauzuli arbitrażowej przez odesłanie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2012 r. w sprawie IV CSK 82/12, LEX nr 1232619).

W niniejszej sprawie, jako że spór będący przedmiotem rozpoznania przez (...) w sprawie (...) nie należy – jak to zostało już podkreślone - do sporów ze statutu – strona nie mogła powołać się skutecznie na zapis na tenże sąd, co oznacza, że rozpoznanie sporu przez (...) nastąpiło z naruszeniem zasad określonych w art. 1161 § 1 i 3 k.p.c. i art. 1163 § 1 k.p.c.

Skarga o uchylenie zaskarżonego wyroku, oparta na art. 1206 § 1 pkt 1 k.p.c. okazała się więc uzasadniona.

W nawiązaniu do treści umowy inwestycyjnej, należy podnieść, że w art. 20.4 tej umowy strony zgodnie wskazały jako właściwy do rozpoznania sporów wynikłych na jej tle - stały sąd polubowny - Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W.. Przeciwnik skargi kwestionował wprawdzie ważność tego zapisu, jak i samej umowy, ze względu na brak prawidłowo udzielonego pełnomocnictwa dla K. N., który podpisał umowę w imieniu spółki (...), jednakże kwestia ta nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności obowiązywania zapisu na sąd (...). Nawet w wypadku uznania, że zapis na sąd polubowny zawarty w umowie inwestycyjnej jest nieważny, to wówczas, wobec braku takiego zapisu, właściwym do rozpoznania sprawy pozostałby sąd powszechny, a nie (...). Ponadto art. 1180 § 1 k.p.c. stanowi, że nieważność albo wygaśnięcie umowy podstawowej, w której umieszczono zapis na sąd polubowny, samo przez się nie oznacza nieważności lub wygaśnięcia zapisu.

Poza tym można dodać, że skoro strony umowy inwestycyjnej zawarły w niej zapis na sąd polubowny, to tylko zgoda wszystkich stron umowy - a nie uchwała części wspólników (akcjonariuszy), co do której inni zgłosili sprzeciw - może zmienić jej treść. Dopuszczenie możliwości dokonywania jednostronnej zmiany treści umowy przez jedną ze stron byłoby naruszeniem zasad prawa cywilnego. Z protokołu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia wynika jednoznacznie, iż przedstawiciele umowy inwestycyjnej głosowali przeciwko podjęciu uchwały. Nie budzi zatem wątpliwości, iż nie było zgody wszystkich stron umowy inwestycyjnej na zmianę zapisu na sąd polubowny.

Uzupełniająco należy wskazać, że chociaż stwierdzenie zaistnienia przesłanki z art. 1206 § 1 pkt 1 k.p.c. stanowi wystarczającą podstawę do uchylenia zaskarżonego wyroku, to nie można uznać za bezzasadne zarzutów skargi dotyczących naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez właściwy, bezstronny, niezawisły i niezależny sąd (zasada wynikająca z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Powiązania E. z przeciwniczką skargi, wynikające m.in. ze sporządzania opinii prawnych, których autorem był członek zarządu E. P. N. (1), pełniący jednocześnie funkcję (...) (...), decydującego o składzie osobowym listy arbitrów – rodzą wątpliwości co do niezależności i bezstronności sądu arbitrażowego.

Dalsze rozważania merytoryczne, dotyczące zarzutów naruszenia przez sąd polubowny naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.), prawa stron o równego traktowania w procesie (art. 1183 k.p.c.), zasady autonomii woli stron, pacta sunt seruanda, zasady ochrony praw majątkowych oraz

braku wszechstronnego zbadania sprawy, są zbędne ze względu na uznanie, iż wykazanie nieważności zapisu na sąd polubowny, stanowi wystarczającą podstawę do uwzględnienia skargi.

W tym stanie sprawy sąd uznał, że skarga (...) o uchylenie wyroku (...) z dnia 17 sierpnia 2012 roku, wydanego w sprawie (...), zasługuje na uwzględnienie w całości i orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 Sąd orzekł o kosztach postępowania zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W przedmiotowej sprawie przegrany była przeciwniczka skargi - sąd bowiem uchylił w całości wyrok sądu polubownego.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w stawce czterokrotnej.

Zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd wziął pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia opłaty, o której mowa w § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3 – 5. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna (ust.2).

Stawka minimalna opłaty za czynności adwokackie w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego, przewidziana w § 11 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, wynosi 1.200 zł. Należy mieć także na uwadze, iż w trakcie postępowania doszło do zmiany rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie i aktualna stawka minimalna w sprawach o uchylenie wyroku sądu polubownego jest dwukrotnie wyższa i wynosi 2.400 zł. Nowe zmienione przepisy nie mają jednak zastosowania do spraw wszczętych przed wejściem w życie przepisów zmieniających. (§ 8 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu).

W niniejszej sprawie nakład pracy pełnomocnika skarżącej odbiegał od przeciętnego, a sama sprawa była skomplikowana, tak pod względem prawnym, jak i faktycznym. Akta sprawy liczą XI tomów, 2040 kart. Pełnomocnik skarżącego sporządził obszerne pisma procesowe, zawierające rzeczowe wywody.

W ocenie Sądu zaszyły zatem okoliczności uzasadniające zastosowanie § 2 ust 1 i 2 rozporządzenia i przyznanie wynagrodzenia w wysokości czterokrotnej stawki minimalnej.

Kwota 105.457 zł została zasądzona od przeciwniczki skargi na rzecz skarżącej na podstawie 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 2 ust 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 ze zm.). Na zasądzoną tytułem kosztów kwotę składają się: opłata od pozwu w kwocie 100.000 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 4.800 zł (czterokrotność stawki minimalnej), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, opłata od zażalenia na postanowienie z dnia 26 lutego 2013 r. w kwocie 40 zł oraz koszty zastępstwa w postępowaniu zażaleniowym w kwocie 600 zł.

SSO Iwona Falkowska

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi skarżącej.

SSO Iwona Falkowska